პროფესიული საგანმანათლებლო პროგრამის „სატყეო საქმე“ მიზანშეწონილობისა და ჩასარიცხ სტუდენტთა მოთხოვნილი რაოდენობის დასაბუთება

საქართველოს ტყე ბუნებრივი გარემოს უმთავრესი ელემენტი და ქვეყნისთვის განსაკუთრებული ფასეულობის მქონე ბუნებრივი რესურსია. ის წარმოადგენს ქვეყნის ეკოლოგიური, სოციალური და ეკონომიკური განვითარების მნიშვნელოვან საფუძველს. საქართველოს ტყე, მიუხედავად მისი საკუთრების ფორმისა, უნდა იმართებოდეს მდგრადი განვითარების პრინციპების შესაბამისად ჩამოყალიბებული სისტემის საფუძველზე, რომელიც უზრუნველყოფს საქართველოში ტყეების რაოდენობრივი და ხარისხობრივი მაჩვენებლების გაუმჯობესებას, ბიომრავალფეროვნების დაცვას, ტყის ეკოლოგიური ფასეულობების გათვალისწინებით მისი ეკონომიკური პოტენციალის რაციონალურ გამოყენებას, ტყის მართვაში საზოგადოების მონაწილეობასა და ტყის რესურსებზე ხელმისაწვდომობას.

საქართველოს სახელმწიფო იზიარებს მდგრადი განვითარების მიზნების დოკუმენტს („ჩვენი სამყაროს გარდაქმნა: 2030 წლის დღის წესრიგი მდგრადი განვითარებისათვის“), რომელიც გაერომ 2015 წელს მიიღო. მდგრადი განვითარების მიზნებიდან ერთერთი მე-15 მიზანია „დედამიწის ეკოსისტემების დაცვა, აღდგენა და მდგრადი გამოყენება, ტყეების გონივრული მართვა, გაუდაბურების აღკვეთა, ნიადაგის დეგრადაციის შეჩერება და აღდგენა-გაუმჯობესება, ბიომრავალფეროვნების შენარჩუნება“. აღნიშნულიდან გამომდინარე, საქართველოს მთავრობა განსაკუთრებულ ყურადღებას უთმობს ბუნებრივი რესურსების, მათ შორის, ტყის დაცვისა და მდგრადი მართვის საკითხებს.

ტყის რესურსების მდგრადი მართვა და ზოგადად, დარგის განვითარება დამოკიდებულია სწორედ ახალგაზრდა კვალიფიციურ კადრებზე, რომლის ნაკლებობასაც სექტორი წლების განმავლობაში განიცდის და შესაბამისად სატყეო საქმის სპეციალისტების მომზადება და დასაქმება აქტუალურია.

ბათუმის შოთა რუსთაველის სახელმწიფო უნივერსიტეტის გადაწყვეტილება პროფესიული საგანმანათლებლო პროგრამის „სატყეო საქმე“ განხორციელებასთან დაკავშირებით ეფუძნება შესაბამის დასაბუთებას:

არსებობს/პროგნოზირებულია მოთხოვნა შესაბამისი უნარ-ჩვევებით აღჭურვილი კვალიფიციური სატყეო საქმის სპეციალისტის პოზიციებზე, რაც დასტურდება სხვადასხვა არასამთავრობო ორგანიზაციების (UNDP; GIZ და სხვა) კვლევებით და პოტენციურ დამსაქმებელთა გამოკითხვით.

პროგრამის ეფექტურად განვითარების, განხორციელებისა და კურსდამთავრებულთა დასაქმების უზრუნველსაყოფად უნივერსიტეტი აქტიურად თანამშრომლობს აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის სოფლის მეურნეობის სამინისტროსთან და დაქვემდებარებულ დაწესებულებებთან: ა(ა)იპ აგროსერვის

ცენტრი; გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების სამმართველო; სსიპ აჭარის სატყეო სააგენტო. სსიპ აჭარის სატყეო სააგენტო შედგება შემდეგი სტრუქტურული ქვედანაყოფებისგან: ა) ტყის მონიტორინგის სამსახური; ბ) ტყის მართვის სამსახური; გ) ეკონომიკური სამსახური; დ) ადმინისტრაციული სამსახური. სააგენტოს ტერიტორიული ადმინისტრაციებია: ა) ქობულეთის სატყეო ადმინისტრაცია; ბ) ხელვაჩაურის სატყეო ადმინისტრაცია; გ) ქედის სატყეო ადმინისტრაცია; დ) შუახევის სატყეო ადმინისტრაცია; ე) ხულოს სატყეო ადმინისტრაცია. პროგრამის კურსდამთავრებულთა დასაქმების შესაძლებლობებმა (მენახშირე, ხე-ტყის დამამზადებელი, მეტყევე, ხის მჭრელი, ხე-ტყის კრეისერი, ტყის მუშა) და აჭარის არ გეოგრაფიულმა არეალმა (მაღალმთიანი რეგიონები და ტყის მასივები) განაპირობეს აჭარის სატყეო სააგენტოს წინადადება/თხოვნა სატყეო საქმის სპეციალისტების მომზადების თაობაზე.

ბსუ-ს აგრარული მიმართულებით საგანმანათლებლო პროგრამების განხორციელების დიდი გამოცდილება გააჩნია. კერძოდ, ბსუ-ს ტექნოლოგიური ფაკულტეტი ახორციელებს განათლების ყველა საფეხურის (ბაკალავრიატი, მაგისტრატურა, დოქტორანტურა, პროფესიული) საგანმანათლებლო პროგრამებს და სამეცნიერო კვლევებს, როგორც საინჟინრო, ისე აგრარული მიმართულებით (აგრარული მიმართულება დაარსდა 1925 წელს). ფაკულტეტზე ცალკეა აგროეკოლოგიისა და სატყეო საქმის დეპარტამენტი, რომელიც სამი მიმართულებით მუშაობს: აგროეკოლოგია; მცენარეთა დაცვა; სატყეო საქმე.

ბსუ-ს ბათუმის ბოტანიკური ბაღის მიმდებარე ტერიტორიაზე, ზღვის დონიდან დაახლოებით 150 მეტრის სიმაღლეზე გააჩნია 20 ჰა სასწავლო საცდელი ბაზა, სადაც გაშენებულია სხვადასხვა სახეობისა და ჯიშის კულტურული მცენარეები. ბაზის ტერიტორია განსაკუთრებით მდიდარია დეკორაციული მცენარეებით. ბსუ ასევე იყენებს მოსაზღვრედ არსებული ბოტანიკური ბაღის ტერიტორიას, რომელიც წარმოადგენს ღია აუდიტორიას სტუდენტებისათვის.

პროფესიული საგანმანათლებლო პროგრამის ,,სატყეო საქმე“ მიზანია შესაბამისი უნარ-ჩვევებით აღჭურვილი კვალიფიციური სატყეო საქმის სპეციალისტის მომზადება, რომელიც შეძლებს სატყეო-სამეურნეო ღონისძიებების უსაფრთხოდ განხორციელებას. კერძოდ, ხე-ტყის დამზადებას, დახარისხებას, ტყის აღდგენის ღონისძიებებს, უზრუნველყოფს ხანძარსაწინააღმდეგო წესების დაცვასა და მავნებელ-დაავადებების წინააღმდეგ პრევენციული ღონისძიებების გატარებას.

პროგრამის მიზნები გამომდინარეობს:

ა) საჯარო სამართლის იურიდიული პირი - ბათუმის შოთა რუსთაველის სახელმწიფო უნივერსიტეტის მისიიდან და მიზნებიდან - „ბათუმის შოთა რუსთაველის სახელმწიფო უნივერსიტეტი აცნობიერებს თავის განსაკუთრებულ მნიშვნელობას რეგიონის განვითარებაში და პრიორიტეტად მიაჩნია სამხრეთ-დასავლეთ საქართველოს კულტურის კვლევები, შავი ზღვის ბიოლოგიისა და ეკოლოგიის შესწავლა,

ფიტოპათოლოგიური კვლევები, ასევე აგრარული მიმართულებისა და ტურიზმის განვითარება.“ (https://bsu.edu.ge/main/page/2-416/index.html);

ზ) სტრატეგიული გეგმიდან - „2.5. საგანმანათლებლო პროგრამების მუდმივი განახლებისა და განვითარების ხელშეწყობა. ამოცანა 5. პრიორიტეტული პროგრამების ხელშეწყობა: უნივერსიტეტის მისიიდან გამომდინარე, განსაკუთრებული ყურადღება მიექცევა ტურიზმის, ზღვის ბიოლოგიისა და აგრარული მიმართულების საგანმანათლებლო პროგრამების განვითარებას, შესაბამისი ინფრასტრუქტურის შექმნასა და რეგულარულად განახლებას“ (https://bsu.edu.ge/text_files/ge_file_60_1.pdf);

გ) პროფესიული განათლების მიმართულებით საჯარო სამართლის იურიდიული პირი - ბათუმის შოთა რუსთაველის სახელმწიფო უნივერსიტეტის სტრატეგიული განვითარების გრძელვადიანი (შვიდწლიანი) და ერთწლიანი სამოქმედო გეგმებიდან - სტრატეგიული მიზანი N 1: პროფესიული საგანმანათლებლო პროგრამების, პროფესიული მომზადებისა და პროფესიული გადამზადების პროგრამების მუდმივი განახლებისა და განვითარების ხელშეწყობა; სტრატეგიული მიზანი 1.1. პროფესიული საგანმანათლებლო პროგრამების, პროფესიული მომზადებისა და პროფესიული გადამზადების პროგრამების დაგეგმვა და შემუშავება (https://bsu.edu.ge/sub-54/page/3-451/index.html).

პროგრამა მომზადდა გაეროს განვითარების პროგრამის (UNDP) „პროფესიული გადამზადებისა და ექსტენციის თანამედროვე სისტემების დანერგვა საქართველოს სოფლის მეურნეობაში“ ფინანსური მხარდაჭერით (პროგრამის განხორციელებისათვის საჭირო ძვირადღირებული თანამედროვე ტექნიკური აღჭურვილობით უზრუნველყოფა).

პროფესიულ საგანმანათლებლო პროგრამაზე „სატყეო საქმე“ პროფესიულ სტუდენტთა მისაღები კონტიგენტი განისაზღვრა საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრის 2010 წლის 1 ოქტომბრის N99/ნ ბრძანებით დამტკიცებული საგანმანათლებლო დაწესებულებების ავტორიზაციის დებულების 25-ე მუხლის მე-4 პუნქტის და ,,სსიპ - ბათუმის შოთა რუსთაველის სახელმწიფო უნივერსიტეტის პროფესიულ სტუდენტთა ზღვრული რაოდენობის განსაზღვრის წესი“-ს საფუძველზე. კერძოდ, პროგრამაზე მისაღები კონტიგენტის (20 პროფესიული სტუდენტი ერთ მიღებაზე) დადგენისას გათვალისწინებული იქნა პროფესიული საგანმანათლებლო პროგრამის ხანგრძლივობა (10 სასწავლო თვე), პროგრამის განხორციელებისათვის აუცილებელი ადამიანური, მატერიალური და ფინანსური რესურსი.

პროგრამის სწავლის შედეგების მისაღწევად, უნივერსიტეტის სხვადასხვა დეპარტამენტიდან პროგრამაში ჩართულია შესაბამისი კვალიფიკაციისა და გამოცდილების მქონე პერსონალი (ბსუ-ს აკადემიური, ადმინისტრაციული და მოწვეული პერსონალის დატვირთვის ზღვრული რაოდენობა განსაზღვრულია ,,ბსუ-ს აკადემიური პერსონალის აფილირების, აკადემიური დატვირთვის

განსაზღვრისა და შრომის ანაზღაურების გაცემის წესის დამტკიცების შესახებ“ ბსუ-ს წარმომადგენლობითი საბჭოს 2016 წლის 12 სექტემბრის №03 გადაწყვეტილებით), ასევე მოწვეულია დარგის სპეციალისტები, რომლებსაც სფეროში პრაქტიკული მუშაობის და პროფესიულ სტუდენტთათვის შესაბამისი სწავლის შედეგების გამომუშავების და შეფასების კომპეტენცია გააჩნიათ (ამას მოწმობს 2018-2020 წლებში ჩატარებული არა ერთი ტრენინგი, მათ შორის „პროფესიული განათლების მასწავლებელთა და დირექტორთა განვითარების სახელმწიფო პროგრამის“ ფარგლებში მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ეროვნული ცენტრის მიერ ორგანიზებული ტრენინგები). პროგრამა განხორციელდება როგორც ბსუ-ს, ასევე პარტნიორი ორგანიზაციების (სსიპ სატყეო სააგენტო“ და სსიპ ბათუმის ბოტანიკური ბაღი) სასწავლო და პრაქტიკის ობიექტებზე. პროგრამის პროფესიულ მოდულებს წარუძღვებიან პრაქტიკის ობიექტებზე დასაქმებული დარგის სპეციალისტები - სატყეო სააგენტოსა და ბათუმის ბოტანიკური ბაღის თანამშრომლები.

ბსუ-ს პროფესიული საგანმანათლებლო პროგრამის განხორციელებისათვის გააჩნია A, B დ C გარემო. საგანმანათლებლო პროგრამის პროფესიული მოდულების განსახორციელებლად ბსუ გამოიყენებს მწვანე კონცხზე არსებულ მიწის ფართობს (C გარემო) და აჭარის სატყეო სააგენტოსა და ბათუმის ბოტანიკური ბაღის ბაზებს (C, C_1 C_2 გარემო). პარტნიორ ორგანიზაციებთან გაფორმებული მემორანდუმები ითვალისწინებს პრაქტიკის ობიექტზე/პარტნიორ ორგანიზაციაში მისაღები პროფე-სიული სტუდენტების რაოდენობას.

უნივერსიტეტის ინფრასტრუქტურა (მათ შორის 20 ჰა-მდე სასოფლო სამეურნეო მიწის ნაკვეთი) და საბიბლიოთეკო რესურსი როგორც რაოდენობრივად, ასევე ხარისხობრივად უზრუნველყოფს საგანმანათლებლო პროგრამის მიზნებისა და სწავლის შედეგების მიღწევას. უნივერსიტეტს აქვს სასწავლო პროცესისათვის საჭირო ინვენტარით აღჭურვილი სასწავლო აუდიტორიები, ლაბორატორიები, სპორტული ბაზები და საკონფერენციო დარბაზები, რომლებიც ხელმისაწვდომია სტუდენტებისა და პერსონალისთვის. პროგრამის განსახორციელებლად საჭირო ტექნიკური აღჭურვილობის ერთი ნაწილის შეძენა მოხდა უნივერსიტეტის ბიუჯეტიდან, მეორე ნაწილი ბსუ-თვის შეიძინა UNDP-მ, ხოლო აღჭურვილობის დარჩენილი ნაწილი წარმოადგენს სატყეო სააგენტოსა და ბათუმის ბოტანიკური ბაღის საკუთრებას. აღნიშნული აღჭურვილობით ბსუ-ს პროფესიული სტუდენტების მიერ სარგებლობის შესახებ შეთანხმება მიღწეულია და ობიექტებთან გაფორმებულია მემორანდუმები. 2020 წლის შემოდგომიდან პროფესიული პროგრამების განხორციელებას ბსუ-ს ახალ, თანამედროვე სასწავლო აუდიტორიებითა და ლაბორატორიებით აღჭურვილ სასწავლო კორპუსში გეგმავს.

პროფესიულ საგანმანათლებლო პროგრამას „სატყეო საქმე“ აფინანსებს სახელ-მწიფო (ვაუჩერული დაფინანსება). ვაუჩერული დაფინანსება დაწესებულებას მიეცემა „სასწავლო პროცესის წარმართვისათვის აუცილებელი ხარჯებისათვის, მათ შორის

პროფესიული განათლების მასწავლებლის შრომის ასანაზღაურებლად“ (საქართველოს მთავრობის დადგენილება №244, 2013 წლის 19 სექტემბერი, „პროფესიული განათლების დაფინანსების წესისა და პირობების განსაზღვრისა და პროფესიული საგანმანათლებლო პროგრამების განმახორციელებელ სახელმწიფოს მიერ დაფუძნებულ საგანმანათლებლო დაწესებულებებში სწავლის საფასურის მაქსიმალური ოდენობის დამტკიცების თაობაზე“). აღნიშნული წესით პროფესიულ საგანმანათლებლო პროგრამის „სატყეო საქმე“ ღირებულება ერთ სტუდენტზე განისაზღვრა 2435 ლარით. ყოველწლიურად ბსუ 20 სტუდენტის მიღებას გეგმავს. შემოსული თანხა მოხმარდება პროფესიულ მასწავლებელთა შრომის ანაზღაურებას, მასალა-ნედლეულის შეძენას, დანადგარების შენახვასა და მოვლა-პატრონობას და ა.შ. პროგრამის ბიუჯეტის თანახმად, პროგრამის ბიუჯეტი ფარავს პროგრამის ხარჯებს (იხ. პროგრამის ბიუჯეტი).